

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 11/2026-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v pléne zloženom z predsedu Ivana Fiačana a sudcov Jany Baricovej, Ladislava Duditša (sudca spravodajca), Libora Duľu, Miroslava Duriša, Rastislava Kaššáka, Miloša Maďara, Petra Molnára, Petra Straku, Roberta Šorla a Martina Vernarského o **návrhu verejného ochrancu práv** na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky o súlade § 10 ods. 2 tretej a štvrtej vety, § 14 ods. 1 tretej vety a § 27f ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 401/1990 Zb. o meste Košice v znení neskorších predpisov s Ústavou Slovenskej republiky a Medzinárodným paktom o občianskych a politických právach takto

r o z h o d o l :

Konanie **z a s t a v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov

1. Ústavnému súdu bol 22. mája 2026 doručený návrh verejného ochrancu práv (ďalej len „navrhovateľ“) na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) o súlade § 10 ods. 2 tretej a štvrtej vety, § 14 ods. 1 tretej vety a § 27f ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 401/1990 Zb. o meste Košice v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o meste Košice“) s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 1, čl. 13 ods. 4 a čl. 30 ods. 1, 3 a 4 samostatne, ako aj v spojení s čl. 12 ods. 2 a čl. 31 ústavy, s čl. 69 ods. 2 ústavy a s čl. 25 písm. a) a b) Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „pakt“).

2. Napadnuté ustanovenia boli zavedené do zákona o meste Košice zákonom č. 101/2026 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 401/1990 Zb. o meste Košice v znení neskorších predpisov, ktorý modifikuje územné členenie mesta Košice výraznou redukciou počtu mestských častí a súbežnou transformáciou súčasných mestských častí na miestne časti, ktoré však nebudú vykonávať samosprávu. Zákon súčasne mení pravidlá výkonu právomoci mestského

zastupiteľstva a miestnych zastupiteľstiev pri určovaní volebných obvodov, ich veľkosti a počtu v nich volených poslancov po vyhlásení volieb do orgánov samosprávy.

3. Napadnuté ustanovenia znejú (napadnuté časti sú vyznačené tučným písmom, pozn.):

§ 10 ods. 2 (znenie účinné od 1. júna 2026, pozn.)

*Mestské zastupiteľstvo má 41 poslancov volených obyvateľmi mesta v priamych voľbách. Volebné pravidlá upravuje osobitný zákon. **Každá mestská časť má v mestskom zastupiteľstve aspoň jedného poslanca. Na účely určovania volebných obvodov vo voľbách do mestského zastupiteľstva sa na miestnu časť hľadí ako na mestskú časť.** Funkčné obdobie mestského zastupiteľstva sa končí zložením sľubu poslancov novozvoleného mestského zastupiteľstva na štyri roky.*

§ 14 ods. 1 (znenie účinné dňom konania volieb do orgánov samospráv obcí v roku 2026, pozn.)

*Miestne zastupiteľstvo je zastupiteľský zbor obyvateľov mestskej časti zložený z poslancov volených v priamych voľbách obyvateľmi mestskej časti. Volebné pravidlá upravuje osobitný predpis. **Každá miestna časť má v mestskom zastupiteľstve aspoň jedného poslanca.** Funkčné obdobie miestneho zastupiteľstva sa končí zložením sľubu poslancov novozvoleného miestneho zastupiteľstva na štyri roky. Veci týkajúce sa postavenia a pôsobnosti miestneho zastupiteľstva neupravené týmto zákonom sa primerane riadia osobitným zákonom.*

§ 27 ods. 1 (prechodné ustanovenie účinné od 1. júna 2026, pozn.)

Ustanovenia § 10 ods. 2 štvrtej vety a § 14 ods. 1 tretej vety sa použijú najskôr pri určovaní volebných obvodov vo voľbách do orgánov samosprávy obcí nasledujúcich po voľbách do orgánov samosprávy obcí konaných v roku 2026 (ďalej len „nasledujúce voľby po roku 2026“); na tento účel sa miestnou časťou rozumie miestna časť podľa tohto zákona účinného od konania nasledujúcich volieb po roku 2026.

4. Navrhovateľ sumarizuje, že do nadobudnutia platnosti novelizačného zákona predpisoval zákon o meste Košice len celkový počet poslancov mestského zastupiteľstva (41 poslancov), pričom určovanie volebných obvodov, ich veľkosti z pohľadu počtu obyvateľov, ako aj počtu v nich volených poslancov upravoval výlučne osobitný zákon, a to zákon č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „volebný zákon“). Prijatá novela obnovuje pravidlo, ktoré bolo účinné do 1. decembra 2006, aby každá mestská časť bola v mestskom zastupiteľstve zastúpená aspoň jedným poslancom, a to bez ohľadu na počet obyvateľov a ich pomer k počtu obyvateľov ostatných mestských častí. Toto pravidlo je podľa novelizovaného § 10 ods. 2 tretej vety zákona o meste Košice plne použiteľné už pre voľby do orgánov samosprávy obcí, ktoré sa budú konať v roku 2026, čo pri aktuálnom členení mesta znamená, že má byť takto zastúpená každá z 22 mestských častí.

5. Po nadobudnutí účinnosti ďalších prijatých zmien znamenajúcich redukciu mestských častí a zriadenie miestnych častí (ako častí obce bez výkonu čo len časti samosprávnych právomocí) má na základe novoprijatého ustanovenia § 10 ods. 2 štvrtej vety zákona o meste Košice rovnako platiť obligatórne zastúpenie každej miestnej časti poslancom v mestskom zastupiteľstve. Podobne po redukcii mestských častí a zriadení miestnych častí má platiť podľa § 14 ods. 1 tretej vety

volebné pravidlo, že každá miestna časť má byť obligatórne zastúpená aspoň jedným poslancom v miestnom zastupiteľstve novozriadených mestských častí.

6. Podľa navrhovateľa § 10 ods. 2 tretia a štvrtá veta a § 14 ods. 1 tretia veta zákona o meste Košice predstavujú osobitnú (špeciálnu) úpravu k všeobecnej úprave podľa § 166 ods. 1, 2 a 3 volebného zákona, ktorá je postavená na väčšej autonómii obecných a mestských zastupiteľstiev, ktoré majú relatívne voľný priestor na určovanie počtu a hraníc volebných obvodov, ako aj počtu v nich volených poslancov. Napadnuté ustanovenia výrazne modifikujú podmienku pomernosti určovania veľkosti volebných obvodov, ak určujú, že každá mestská časť, resp. neskôr miestna časť musí mať v mestskom zastupiteľstve a v miestnom zastupiteľstve aspoň jedného poslanca, a to bez ohľadu na to, či by vzhľadom na počet jej obyvateľov na ňu vôbec pripadal aspoň jeden poslanec. Napadnutá úprava tak nepriamo ustanovuje, že každá mestská časť (miestna časť) musí predstavovať minimálne jeden samostatný volebný obvod. Napadnuté ustanovenia síce nebránia určiť na území jednejestskej alebo miestnej časti aj viac volebných obvodov, tie by ale nemali presahovať ich hranice, keďže mestské zastupiteľstvo je povinné celkový počet poslaneckých mandátov (aktuálne 41, neskôr 51) rozdeliť medzi jednotlivé mestské časti (miestne časti) podľa podielu počtu obyvateľov mestskej časti (miestnej časti) na celkovom počte obyvateľov mesta Košice. Obdobne by malo dochádzať aj k určovaniu volebných obvodov miestnych zastupiteľstiev vo vzťahu k zastúpeniu poslancov miestnych častí.

7. Napadnuté ustanovenia tak uprednostňujú určovanie volebných obvodov pre voľby do mestského zastupiteľstva a do miestnych zastupiteľstiev so zameraním na povinné zastúpenie mestských častí a neskôr miestnych častí, resp. ich obyvateľov, a nie na pomer obyvateľov mestskej časti a miestnej časti na celkovom počte obyvateľov mesta a mestskej časti. Tento princíp v spojení s nemožnosťou určovania hraníc volebných obvodov naprieč hranicami mestských a miestnych častí, ako aj s kogentným určením poslancov mestského zastupiteľstva spôsobuje narušenie rovnosti aktívneho, ako aj pasívneho volebného práva, a to len s mimoriadne obmedzenou možnosťou mestského zastupiteľstva a miestnych zastupiteľstiev samostatne korigovať takú nerovnosť. Tieto faktory vedú navrhovateľa k presvedčeniu o nesúlade § 10 ods. 2 tretej a štvrtej vety a § 14 ods. 1 tretej vety zákona o meste Košice v znení novelizačného zákona s uvedenými normami ústavy a paktu.

II.

Zmena napadnutej úpravy a späťvzatie návrhu

8. Národná rada Slovenskej republiky sa 17. júna 2026 uzniesla na zákone, ktorým sa (okrem iného) mení zákon o meste Košice tak, že v § 10 ods. 2 sa vypúšťa tretia veta a veta „*Na účely určovania volebných obvodov vo voľbách do mestského zastupiteľstva sa na miestnu časť hľadí ako na mestskú časť.*“ bola doplnená o odkaz na poznámku pod čiarou, ktorá odkazuje na § 166 ods. 1 volebného zákona. Rovnaká poznámka pod čiarou bola doplnená k tretej vete v § 14 ods. 1 zákona o meste Košice. Zákon bol 24. júna 2026 vyhlásený v zbierke zákonov pod č. 144/2026 Z. z. a nadobudol účinnosť dňom vyhlásenia.

9. Navrhovateľ doručil ústavnému súdu 25. júna 2026 podanie, ktorým vzal návrh v celom rozsahu späť, pretože zákonom č. 144/2026 Z. z. došlo k vypusteniu, resp. úprave ním napadnutých ustanovení a k odstráneniu namietaného nesúladu s referenčnými normami ústavy a paktu.

III.

Predbežné prerokovanie návrhu na začatie konania

10. Podľa § 77 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov navrhovateľ môže vziať návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov späť. Ústavný súd v takom prípade konanie zastaví, ak nerozhodne o tom, že späťvzatie návrhu nepripúšťa, najmä ak hrozí závažné porušenie ústavou chránených práv a slobôd.

11. V konaní o súlade právnych predpisov sa uplatňuje dispozičný princíp, ktorého prejavom je okrem iného oprávnenie navrhovateľa, ktorý inicioval začatie konania, vyjadriť procesným úkonom vôľu, aby sa v konaní nepokračovalo. Následkom späťvzatia návrhu je v zásade zastavenie konania. Ústavnému súdu je však zverené diskrečné oprávnenie nepripustiť späťvzatie návrhu a napriek vôli navrhovateľa pokračovať v konaní. Tento postup prichádza do úvahy najmä vtedy, keď ústavný súd dospeje k záveru o potrebe zabezpečiť materiálnu ochranu ústavou chránených práv a slobôd, ktoré môžu byť závažne porušované právnym predpisom, ktorý je predmetom prieskumu.

12. Ústavný súd v prejednávanej veci nezistil dôvody na nepripustenie späťvzatia návrhu. Novelizáciou zákona o meste Košice bola vypustená právna úprava, ktorej pozastavenie účinnosti navrhovateľ žiadal, a bola modifikovaná právna úprava, ktorá podľa navrhovateľa zasahovala do základných práv označených v návrhu, a preto ústavný súd konanie zastavil.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. júna 2026

Ivan Fiačan
predseda Ústavného súdu
Slovenskej republiky